

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden järjestäminen ja kehittäminen Lapin hyvinvointialueella

1.11.2022

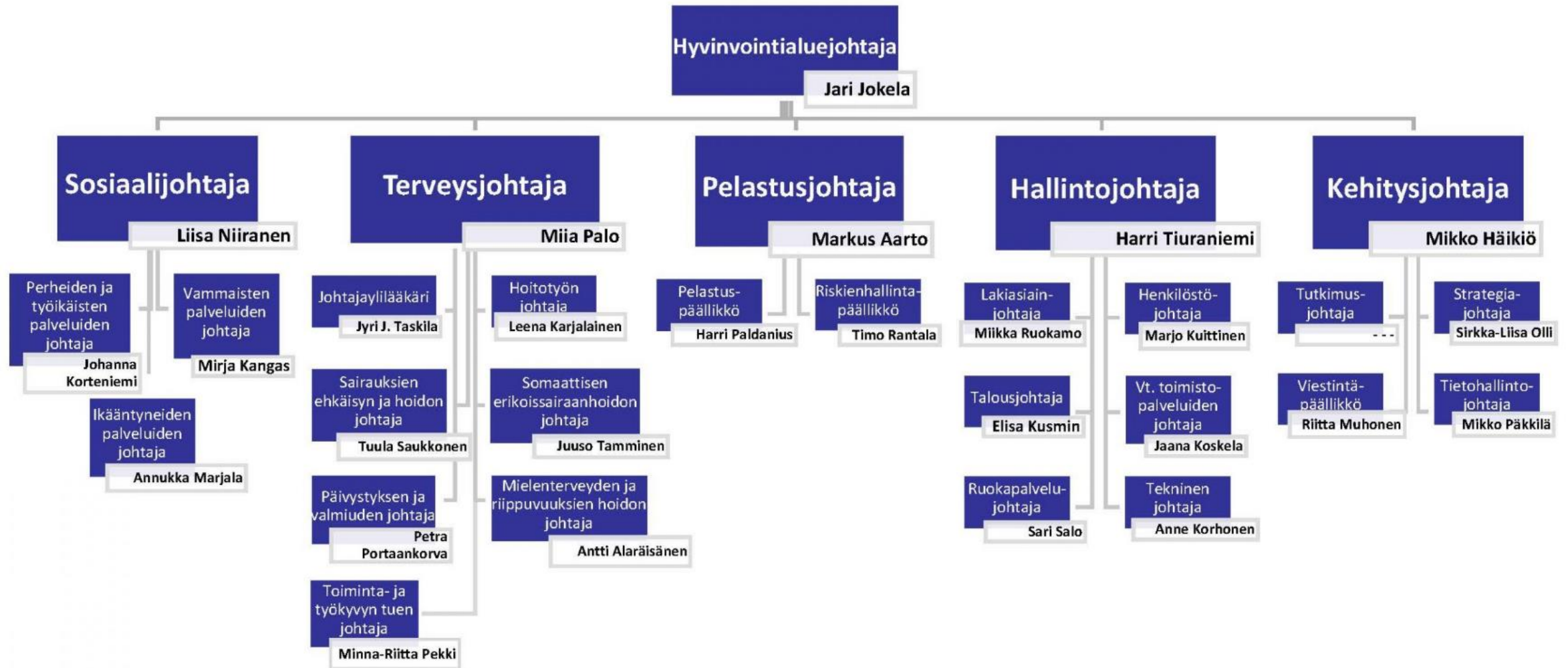
Tuula Mäntymäki

Terveystieteiden erityisasiantuntija
Lapin Tulevaisuuden sotekeskus –hanke

Sote-uudistus

Lapin hyvinvointialueen organisaatorakenne

Lapin hyvinvointialue Mielenterveys- ja riippuvuus palvelut organisaatorakenne

- Terveyspalvelujen toimialan mielenterveyden ja riippuvuuksien hoidon vastuualue jakautuu **kolmeen vastuuyksikköön**:
  - **Aikuisten keskitetyt mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut**
  - **Lasten ja nuorten keskitetyt mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut**
  - **Alueelliset mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut**
  - Kutakin vastuuyksikköä johtaa **vastuuyksikköjohtaja**
- Alueelliset mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut jakautuvat **neljään palvelualuekohtaiseen alayksikköön**
  - Kunkin alayksikön toimintaa johtaa ja kehittää ja **palvelupäällikkö**, joka myös **yhteensovittaa toimintaa** palvelualueen muuhun toimintaan ja keskitettyihin palveluihin
- **Lähiesimiestyössä ja paikallisessa työnjohdossa** tukeudutaan pääasiassa **olemassa olevaan rakenteeseen**
- **Sote-johtoryhmä** johtaa ja seuraa **palvelujen yhteensovittamista**.

Organisaatiorakenteen tavoitteita ja vaikutusten arviointia

- Organisaation rakenteella siirretään mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen **painopistettä** palvelualueille **peruspalveluihin**
- Nykyiset Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin psykiatrian palvelut yhdistyvät keskitettyjen palvelujen osalta saman johdon alle, jolloin **sairaalahoitoa ja päivystyksellisiä toimintoja pystytään kehittämään kokonaisuutena**
- Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen omaa lähiesihenkilötyötä vahvistetaan, mikä tukee **osaamisen kehittämistä** ja edistää myös **osaamisen yhteiskäyttöä**
- Palvelualueittaisilla yksiköillä tuetaan **integroitumista muiden peruspalvelujen kanssa**. Alueellisia yksiköitä tuetaan **keskitetyistä palveluista koulutus ja konsultaatiotuella** sekä **erityisosaamista tarpeenmukaisesti jalkauttamalla**.
- Organisaatiorakenne tukee **palvelujen yhdenvertaista järjestämistä** huomioiden alueiden erityispiirteet sekä myös **yhteisesti sovittujen toimintamallien toimeenpanoa**

Lapin hyvinvointialueen strategian elinkaaren mukaiset kärkitoimenpiteet 2023

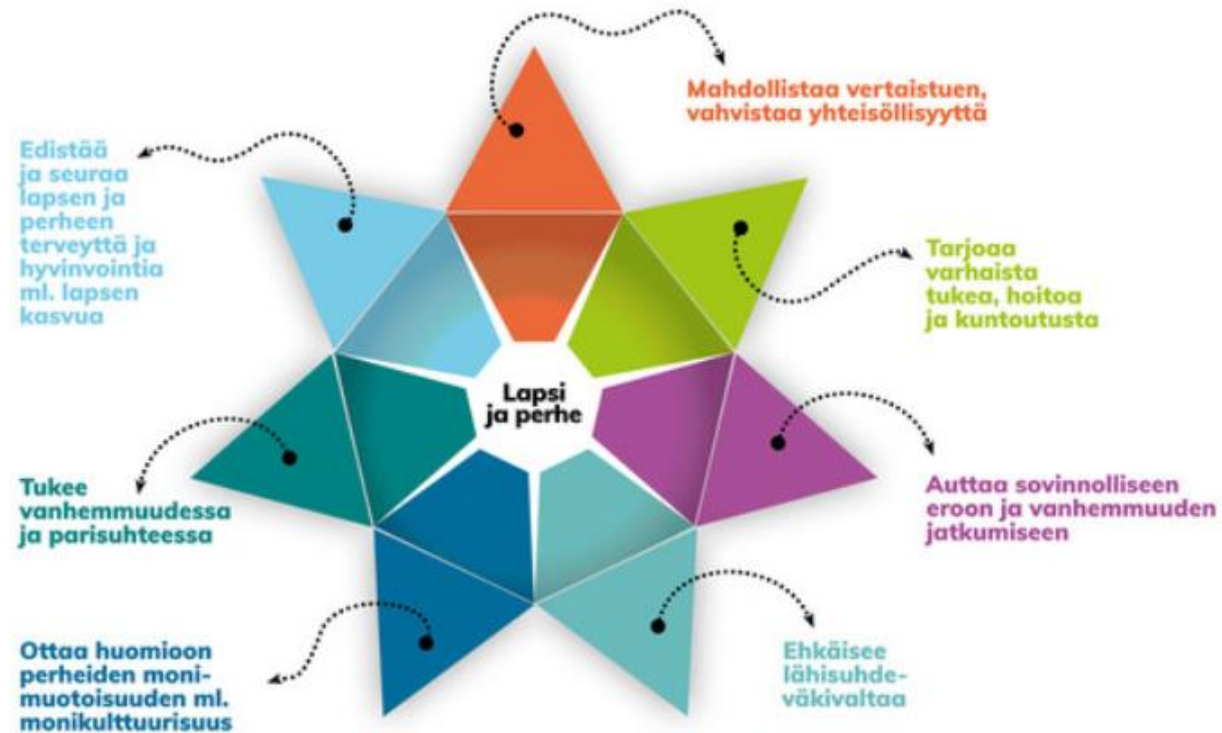
- Tuetaan lasten ja nuorten mielenterveyttä
  - laadukkaalla koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuollolla
  - yhteensovitetuilla ja laadukkailla mielenterveyspalveluilla
- Kestävän kasvun ohjelman hankerahoitusta on haettu strategisen kehittämisen tueksi
- Tulevaisuuden sotekeskus jatkuu vuoden 2023

Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen perhekeskuksessa

Mitä perhekeskus tekee?

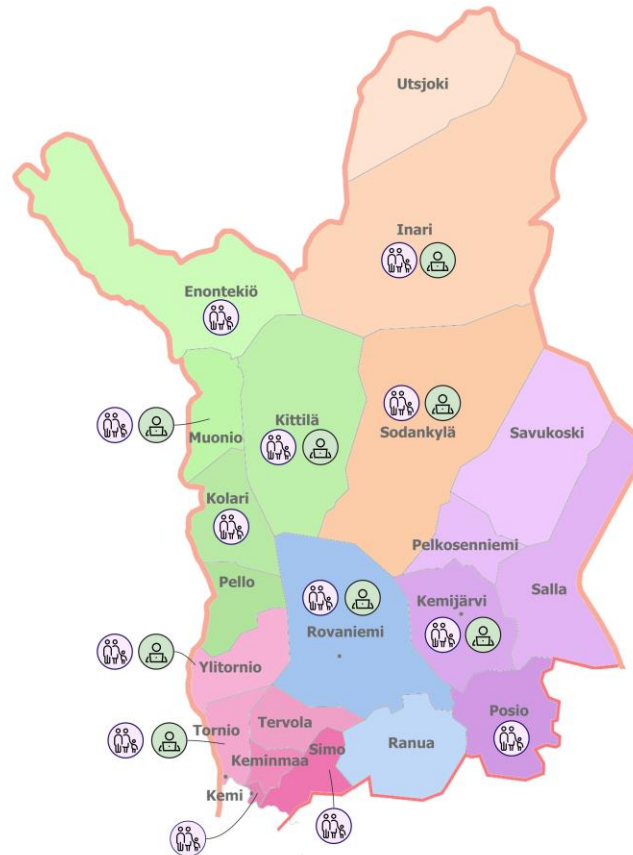

Tulevaisuuden sote-keskus

31.10.2022

Perhekeskuskehittäminen Lapissa

Perhekeskuskehittäminen käynnissä

Enontekiö Posio
Inari Rovaniemi
Kemi Simo
Kemijärvi Sodankylä
Kittilä Tornio
Kolari Ylitornio
Muonio

Työskentelyjakso käynnissä

Inari Rovaniemi
Kemijärvi Sodankylä
Kittilä Tornio
Muonio Ylitornio

Perhekeskuskehittämistä tukee Lapin perheiden palveluiden ja perhekeskuskoordinaattoreiden verkosto

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden kehittäminen

Vanhemmuuden tuki ja varhainen tuki

- **Lapset puheeksi** menetelmän vahvistaminen ja rakenteiden luominen
- **Voimaperheet** ohjelman vahvistaminen
- **Perhepolku** mallin pilotointi

Mielenterveyspalvelut

- **Walk in talk** toiminnan käynnistäminen Rovaniemellä
- **Sähköisten palveluiden kehittäminen** esim. Pyydä apua palvelu
- **Konsultaatiokäytäntöjen kehittäminen**

Mielenterveys- ja päihdeosaamisen vahvistaminen

Nuoren mielen ensiapu
koulutus

Mielenterveystalo.fi
koulutukset

Psykososiaaliset
menetelmät masennuksen
ja ahdistuksen hoitoon

Lasten, nuorten ja
perheiden
mielenterveyden
tukeminen- yhteinen
asiamme webinaari

Minusta sinuun ja sinusta
minuun-Päihteiden
ylisukupolvinen vaikutus
vanhemmuuteen

Lasten kaltoinkohtelun
tunnistaminen ja siihen
puuttuminen Barnahus-
hankkeen koulutukset

Saamenkielisten ja kulttuurin mukaisten lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyön palvelut

- Lapin hyvinvointialueella on erityisvastuu saamenkielisten ja kulttuurin mukaisten palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä koko Suomessa.
  - Lapin hyvinvointialueelle on virka saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palveluiden palvelupäällikölle

- Yhteistyökumppanit kehittämisessä:

[SANKS](#) (Samisk nasjonal kompetansetjeneste)

- Saamenkielisiä ja kulttuurinmukaisia mielenterveys- ja päihdepalveluita Norjan Karasjoelta
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelukuvaus tehty

[Uvja](#) (saamelainen psykososiaalisen tuen yksikkö)

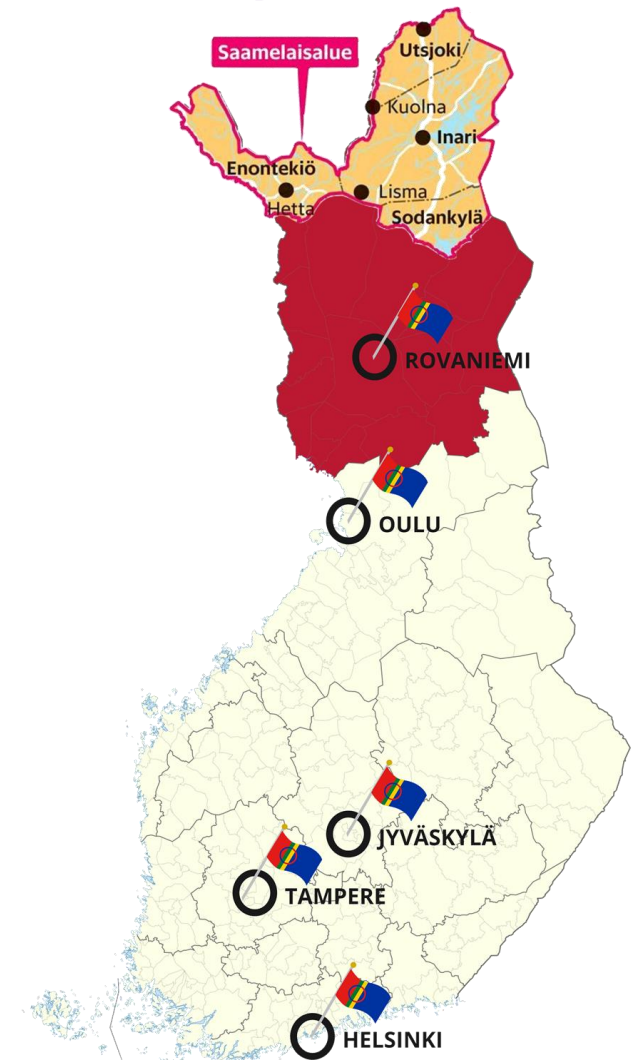
- Kohtaamisessa saamelaisyhteisön näkökulma

- Digitaaliset palvelut:

- Mielenterveystalon kulttuurinmukaistaminen ja saamentaminen (selvityksessä)
- Voimaperheet- universaalin vanhemmuusohjelma kulttuurin mukaistaminen ja saamentaminen (keskustelut käynnissä)

- Nykytilannetta kuvaa saamenkieltä puhuvien ja kulttuurin tuntevien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten vähäisyys tai tietämättömyys heistä.

- Saamenkielisten asiakkaiden oikeus saada palvelua omalla kielellä ei tiedosteta
- Hankkeessa on lähdetty rakentamaan tietämystä saamelaisista asiakkaista ja heidän oikeuksistaan, jotta saamelaisen yhteisön luottamus sote palveluihin paranee.

Saamenkielisten ja kulttuurin mukaisten lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyön kehittäminen

- Ammattilaisille ja asiakkaille suunnattujen materiaalien puute
  - Keskeisiä materiaaleja kuten leikki-ikäisten lasten neurologisen kehityksen arviointimenetelmä ei validoitu eikä käännetty
    - Yksittäisten ammattilaisten arvio
- Tutkimustilanteissa perheessä puhutun kotikielen ja kulttuurin huomiointi tutkimustuloksissa
  - Kaksi- tai monikielisyyden vaikutus kielen kehitykseen
  - Täysin saamenkieliset lapset ja suomenkieliset tutkimusmateriaalit ja/tai ammattilainen > huomioiminen tulkkivälitteisessä työskentelyssä
- Saamelaisen kulttuuritiedon lisääminen sote-ammattilaisten keskuudessa
  - Verkkokurssi pilotissa
  - Offline materiaalit verkkokurssin pohjalta (pdf) kaikkien käyttöön (Innokylä)
- Saamenkielisten ammattilaisten verkosto
  - tietoisuuden lisääminen toisistaan, kulttuurinen moniammatillisuus
  - Saamenkielen tukeminen työssä
- Hyvinvointialueella käännettyjä lasten ja nuorten materiaaleja kaikilla saamenkielillä
  - EPDS (=synnytyksen jälkeinen masennusseula)
  - ADHD-RS (=ADHD kyselylomake)
  - LAPS-lomake (= Lapsen psykososiaalisen terveyden arviointimenetelmä)
- Tulevat käännökset
  - ADSUME (Nuorten päihdemittari)
  - Kulttuurisensitiivinen haastattelumalli

31.10.2022

**Kiitos!
Giitu!
Takkâ!
Spä'sseb!**

Tuula.mantymaki@poske.fi

Lisätietoa: [https://ekollega.fi/
tulevaisuuden-sote-keskus](https://ekollega.fi/tulevaisuuden-sote-keskus)

